

TIENG-DÂN

La Voix du Peuple

Phải nhận đôi tượng cho rõ, vì chủ quan đồng nhau mà đôi tượng có khác.

MÁ BÀN	
Loại cũ	1.50
Loại mới	2.00
Loại cũ	1.50
Loại mới	2.00

RÕ THẬT CÁI TÌNH - CẢNH ĐẶC-BIỆT Ở XỨ TRUNG-KỲ

Đời này có một đặc biệt trong hàng đời ra, nó khác hẳn cảnh Trung-kỳ với tình cảnh hai xứ Nam Bắc. Ý tưởng có một, bản báo sai lệch đáng đời này đi đến giá trị nhiệm vụ.

người không tin mà kỳ giả cũng hoài nghi, hoài nghi vì cái căn « nước xa lửa gần » mà dân quê Trung-kỳ thường nói. Nhưng nay nhân phong triển đình công xảy ra trong Nam ngoài Bắc mà kỳ giả mới nhận rõ cái tình cảnh đặc biệt ở xứ Trung-kỳ, cái đặc biệt kỳ tức là « nông dân ở thôn quê với công nhân ở các xưởng hoàn cảnh khác nhau, chứ chẳng có gì lạ ».

Sanh trường ở xứ Trung-kỳ, nhân vì sanh kế thời thức, kỳ giả vào Nam làm ăn trên 7 năm nay. Trước mấy năm tình hình thoáng có vẻ quê hương, mà mỗi lần đi về, thường bị chuyện lời-thời với mấy bác hương lý, nên gần 3, 4 năm nay, kỳ giả không về quê nữa.

Trên đường sanh hoạt khó khăn ngày nay, nông dân Trung-kỳ cũng chung số phận vất vả như công nhân, song khác về mấy chỗ này:

Trong Nam vẫn đồng một đời sống, cũng chung đất nước, ở lâu thành như người trong này, song đối với cái nơi quê nhà đất tổ, cái rốn chôn nhau, không sao quên tình từ máu, nên thường đọc báo *Tieng-Dân* xem những chuyện ở xứ Trung-kỳ, nhất là chuyện dân quê, cũng như làng, đồng mình.

1) Công nhân trong một xưởng hay một sở nào, có hàng trăm hàng ngàn làm chung một nghề, đồng một cách đối đãi, ngày thường tụ hiệp một chỗ, đều không tổ chức, đã có cái đoàn thể sẵn, nên hiệp lại thành đồng. Còn nông dân ai có đám ruộng vợ vợ vườn này, người không có mà lãnh ruộng làm thì người lãnh chủ này, kẻ lãnh chủ khác, ai lo phần này (Trung-kỳ không có đại điền chủ, có cho lãnh, một chủ chừng 5, 7 người là điền là nhiều) không dễ gì tụ hiệp.

Không biết có phải vì ở xứ Nam-kỳ tiếp xúc với người ở ngoài nhiều, lại làm việc ở các xưởng, không gần gũi với mấy bác làng, đồng, cũng không có việc gì ra vào nơi phủ, huyện, thành như mình ở một thế giới khác chăng? Mỗi lần đi về báo xem chuyện Trung-kỳ, thấy chán chán những chuyện lý, phủ, huyện phủ thâu lam những công cái «oi quan bang, ông kiểm, bác đoàn, cũng lời đời quê ta thân... thấy quen thân thân, mà đồng thời anh em thiện niên cũng đồng ý như kỳ giả, nghĩa là không thích nghe chuyện thôn quê.

2) Công nhân làm ngày làm tháng, quyền rộng hẹp tự một ông chủ hay một công ty, sự đối đãi tiếp xúc hàng ngày dễ sanh mối xung đột. Nghề nông thôn quê làm mùa, sự làm với hoa lợi ăn cách đến 5, 6 tháng, như làm mùa tháng 10 đến tháng 3 mới gặt, làm mùa tháng 5 đến tháng 10 mới gặt, cái lợi hại không tiếp xúc hàng ngày như công nhân.

Gần đời tháng nay, nhân có tin ấy báo điều tra do bộ Thuộc địa sẽ phái sang trong Nam có 48 khởi cuộc Đông-dương đại hội, trong Nam nào nhiệt độ phần, ngoài Bắc cũng hưởng ứng khá, đến Trung-kỳ có chủ người lạnh: ngoài mấy ông viên dân biểu cũng mấy người lơ thơ trung căn, triển tập ở đó, chỉ có một nhóm anh em ở Vinh và Quảng-ngải có vẻ sốt sắn, còn ngoài ra lạnh tanh.

3) Kế có đám ruộng vợ vợ vườn hay là kẻ lãnh hoặc làm rẽ của kẻ khác (làm chia hoa lợi) có làm mới có ăn. Cay nghiệt là cái lối cho vay trước rồi đến mùa lấy lời nhiều, hoặc về cách bóc lột khác; chứ trung sản và vô sản vẫn tương tự nhau, hoa lợi ruộng thì chia phân minh. Nếu không làm ruộng, thì lấy gì mà ăn, vì « ngày làm tháng ăn » việc cần cho mình mà cách bóc lột là dân tiếp.

Cũng hơi nóng ruột, mỗi tuần được tờ *Tieng-Dân* do ra xem lại thấy nói chuyện nông dân nhà quê, thành thoáng chút ít, cho đến bức thơ của ông chủ báo là cụ Huỳnh-thúc-Kháng trả lời cho Dân-viện, chuyện nói riêng tình cảnh Trung-kỳ, cũng chú trọng về phần nông dân ở dưới chân trời đất đang hơn là việc khác.

Vì thế nên phong triển công nhân ở Trung-kỳ không giống như Nam Bắc-kỳ, mà cái đến đáng chú ý, trong cho nhà đương cuộc xem xét đến họ là dân quê Trung-kỳ đối với tổng lý, Phủ Huyện mà tổ lời kêu ca và kiện tụng này nọ, tức cũng như công nhân Nam Bắc đình công, đều là có lệnh cấm không tự hiệp, song cũng thương có là đơn đứng 50, 70 người, hoặc làng đồng, đồng dân đứng kêu, chính là tổ lòng oan khuất mà trong cho người trên xét. Ngoài ra đơn kiện tình hình không phải nói nữa.

CHUYỆN ĐỜI

Cái nào « chỉ muốn nghe tán »

Ông Thái-Phi chỉ báo cáo cho anh em đi về lịch từ Bắc vào Nam, đi ngang qua một làng trước ông có ngừng lại để đi mua thuốc tại hội Quảng trị. Về rồi làm trong bài Nhật ký của ông trên báo Cựu Âm số 25, ông có phần nán cho bài thuật trên báo *Tieng-Dân* về chỗ nói rằng ông chỉ luận một cách chung.

Ông Thái Phi chỉ bắt bình có mấy chuyện (thời mà trước anh phóng viên đó sau có không nghe hết cuộc diễn thuyết, sau có thuật lại... Ông lại nói rằng làm như vậy là ý muốn làm bộ chơi, đứng có lẽ ra cho ông đi bắt bình của ông cũng bình phẩm... như vậy là thiếu lương tâm nhà nghề, là làm trò cười...)

Tôi là thời, hôm ấy tôi không hề đi nghe ông Thái Phi, cũng như tôi, có chắc là không khi nào làm đến; huống chi của thời luận chung với thời luận riêng thì tương cũng không cần đến đến lương tâm nhà nghề vào làm gì. Họ báo rằng ông chỉ luận chung, thì ông chỉ báo rằng ông không chỉ luận chung, như vậy có «tựa không».

Thời, ông làm chuyện này thì cũng xin hẳn chuyện với ông mà cũng là chuyện của ông đi viết.

Thật cũng ngay trong số báo C. I. Kỳ 24 trong bài nhật ký Kỳ, nếu đúng cái của ông mà nói lại, thì ông đã chỉ luận «vong tâm nhà nghề». Nói về Quảng ngải ông viết: «...mà 2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100-101-102-103-104-105-106-107-108-109-110-111-112-113-114-115-116-117-118-119-120-121-122-123-124-125-126-127-128-129-130-131-132-133-134-135-136-137-138-139-140-141-142-143-144-145-146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156-157-158-159-160-161-162-163-164-165-166-167-168-169-170-171-172-173-174-175-176-177-178-179-180-181-182-183-184-185-186-187-188-189-190-191-192-193-194-195-196-197-198-199-200-201-202-203-204-205-206-207-208-209-210-211-212-213-214-215-216-217-218-219-220-221-222-223-224-225-226-227-228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238-239-240-241-242-243-244-245-246-247-248-249-250-251-252-253-254-255-256-257-258-259-260-261-262-263-264-265-266-267-268-269-270-271-272-273-274-275-276-277-278-279-280-281-282-283-284-285-286-287-288-289-290-291-292-293-294-295-296-297-298-299-300-301-302-303-304-305-306-307-308-309-310-311-312-313-314-315-316-317-318-319-320-321-322-323-324-325-326-327-328-329-330-331-332-333-334-335-336-337-338-339-340-341-342-343-344-345-346-347-348-349-350-351-352-353-354-355-356-357-358-359-360-361-362-363-364-365-366-367-368-369-370-371-372-373-374-375-376-377-378-379-380-381-382-383-384-385-386-387-388-389-390-391-392-393-394-395-396-397-398-399-400-401-402-403-404-405-406-407-408-409-410-411-412-413-414-415-416-417-418-419-420-421-422-423-424-425-426-427-428-429-430-431-432-433-434-435-436-437-438-439-440-441-442-443-444-445-446-447-448-449-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459-460-461-462-463-464-465-466-467-468-469-470-471-472-473-474-475-476-477-478-479-480-481-482-483-484-485-486-487-488-489-490-491-492-493-494-495-496-497-498-499-500-501-502-503-504-505-506-507-508-509-510-511-512-513-514-515-516-517-518-519-520-521-522-523-524-525-526-527-528-529-530-531-532-533-534-535-536-537-538-539-540-541-542-543-544-545-546-547-548-549-550-551-552-553-554-555-556-557-558-559-560-561-562-563-564-565-566-567-568-569-570-571-572-573-574-575-576-577-578-579-580-581-582-583-584-585-586-587-588-589-590-591-592-593-594-595-596-597-598-599-600-601-602-603-604-605-606-607-608-609-610-611-612-613-614-615-616-617-618-619-620-621-622-623-624-625-626-627-628-629-630-631-632-633-634-635-636-637-638-639-640-641-642-643-644-645-646-647-648-649-650-651-652-653-654-655-656-657-658-659-660-661-662-663-664-665-666-667-668-669-670-671-672-673-674-675-676-677-678-679-680-681-682-683-684-685-686-687-688-689-690-691-692-693-694-695-696-697-698-699-700-701-702-703-704-705-706-707-708-709-710-711-712-713-714-715-716-717-718-719-720-721-722-723-724-725-726-727-728-729-730-731-732-733-734-735-736-737-738-739-740-741-742-743-744-745-746-747-748-749-750-751-752-753-754-755-756-757-758-759-760-761-762-763-764-765-766-767-768-769-770-771-772-773-774-775-776-777-778-779-780-781-782-783-784-785-786-787-788-789-790-791-792-793-794-795-796-797-798-799-800-801-802-803-804-805-806-807-808-809-810-811-812-813-814-815-816-817-818-819-820-821-822-823-824-825-826-827-828-829-830-831-832-833-834-835-836-837-838-839-840-841-842-843-844-845-846-847-848-849-850-851-852-853-854-855-856-857-858-859-860-861-862-863-864-865-866-867-868-869-870-871-872-873-874-875-876-877-878-879-880-881-882-883-884-885-886-887-888-889-890-891-892-893-894-895-896-897-898-899-900-901-902-903-904-905-906-907-908-909-910-911-912-913-914-915-916-917-918-919-920-921-922-923-924-925-926-927-928-929-930-931-932-933-934-935-936-937-938-939-940-941-942-943-944-945-946-947-948-949-950-951-952-953-954-955-956-957-958-959-960-961-962-963-964-965-966-967-968-969-970-971-972-973-974-975-976-977-978-979-980-981-982-983-984-985-986-987-988-989-990-991-992-993-994-995-996-997-998-999-1000-1001-1002-1003-1004-1005-1006-1007-1008-1009-1010-1011-1012-1013-1014-1015-1016-1017-1018-1019-1020-1021-1022-1023-1024-1025-1026-1027-1028-1029-1030-1031-1032-1033-1034-1035-1036-1037-1038-1039-1040-1041-1042-1043-1044-1045-1046-1047-1048-1049-1050-1051-1052-1053-1054-1055-1056-1057-1058-1059-1060-1061-1062-1063-1064-1065-1066-1067-1068-1069-1070-1071-1072-1073-1074-1075-1076-1077-1078-1079-1080-1081-1082-1083-1084-1085-1086-1087-1088-1089-1090-1091-1092-1093-1094-1095-1096-1097-1098-1099-1100-1101-1102-1103-1104-1105-1106-1107-1108-1109-1110-1111-1112-1113-1114-1115-1116-1117-1118-1119-1120-1121-1122-1123-1124-1125-1126-1127-1128-1129-1130-1131-1132-1133-1134-1135-1136-1137-1138-1139-1140-1141-1142-1143-1144-1145-1146-1147-1148-1149-1150-1151-1152-1153-1154-1155-1156-1157-1158-1159-1160-1161-1162-1163-1164-1165-1166-1167-1168-1169-1170-1171-1172-1173-1174-1175-1176-1177-1178-1179-1180-1181-1182-1183-1184-1185-1186-1187-1188-1189-1190-1191-1192-1193-1194-1195-1196-1197-1198-1199-1200-1201-1202-1203-1204-1205-1206-1207-1208-1209-1210-1211-1212-1213-1214-1215-1216-1217-1218-1219-1220-1221-1222-1223-1224-1225-1226-1227-1228-1229-1230-1231-1232-1233-1234-1235-1236-1237-1238-1239-1240-1241-1242-1243-1244-1245-1246-1247-1248-1249-1250-1251-1252-1253-1254-1255-1256-1257-1258-1259-1260-1261-1262-1263-1264-1265-1266-1267-1268-1269-1270-1271-1272-1273-1274-1275-1276-1277-1278-1279-1280-1281-1282-1283-1284-1285-1286-1287-1288-1289-1290-1291-1292-1293-1294-1295-1296-1297-1298-1299-1300-1301-1302-1303-1304-1305-1306-1307-1308-1309-1310-1311-1312-1313-1314-1315-1316-1317-1318-1319-1320-1321-1322-1323-1324-1325-1326-1327-1328-1329-1330-1331-1332-1333-1334-1335-1336-1337-1338-1339-1340-1341-1342-1343-1344-1345-1346-1347-1348-1349-1350-1351-1352-1353-1354-1355-1356-1357-1358-1359-1360-1361-1362-1363-1364-1365-1366-1367-1368-1369-1370-1371-1372-1373-1374-1375-1376-1377-1378-1379-1380-1381-1382-1383-1384-1385-1386-1387-1388-1389-1390-1391-1392-1393-1394-1395-1396-1397-1398-1399-1400-1401-1402-1403-1404-1405-1406-1407-1408-1409-1410-1411-1412-1413-1414-1415-1416-1417-1418-1419-1420-1421-1422-1423-1424-1425-1426-1427-1428-1429-1430-1431-1432-1433-1434-1435-1436-1437-1438-1439-1440-1441-1442-1443-1444-1445-1446-1447-1448-1449-1450-1451-1452-1453-1454-1455-1456-1457-1458-1459-1460-1461-1462-1463-1464-1465-1466-1467-1468-1469-1470-1471-1472-1473-1474-1475-1476-1477-1478-1479-1480-1481-1482-1483-1484-1485-1486-1487-1488-1489-1490-1491-1492-1493-1494-1495-1496-1497-1498-1499-1500-1501-1502-1503-1504-1505-1506-1507-1508-1509-1510-1511-1512-1513-1514-1515-1516-1517-1518-1519-1520-1521-1522-1523-1524-1525-1526-1527-1528-1529-1530-1531-1532-1533-1534-1535-1536-1537-1538-1539-1540-1541-1542-1543-1544-1545-1546-1547-1548-1549-1550-1551-1552-1553-1554-1555-1556-1557-1558-1559-1560-1561-1562-1563-1564-1565-1566-1567-1568-1569-1570-1571-1572-1573-1574-1575-1576-1577-1578-1579-1580-1581-1582-1583-1584-1585-1586-1587-1588-1589-1590-1591-1592-1593-1594-1595-1596-1597-1598-1599-1600-1601-1602-1603-1604-1605-1606-1607-1608-1609-1610-1611-1612-1613-1614-1615-1616-1617-1618-1619-1620-1621-1622-1623-1624-1625-1626-1627-1628-1629-1630-1631-1632-1633-1634-1635-1636-1637-1638-1639-1640-1641-1642-1643-1644-1645-1646-1647-1648-1649-1650-1651-1652-1653-1654-1655-1656-1657-1658-1659-1660-1661-1662-1663-1664-1665-1666-1667-1668-1669-1670-1671-1672-1673-1674-1675-1676-1677-1678-1679-1680-1681-1682-1683-1684-1685-1686-1687-1688-1689-1690-1691-1692-1693-1694-1695-1696-1697-1698-1699-1700-1701-1702-1703-1704-1705-1706-1707-1708-1709-1710-1711-1712-1713-1714-1715-1716-1717-1718-1719-1720-1721-1722-1723-1724-1725-1726-1727-1728-1729-1730-1731-1732-1733-1734-1735-1736-1737-1738-1739-1740-1741-1742-1743-1744-1745-1746-1747-1748-1749-1750-1751-1752-1753-1754-1755-1756-1757-1758-1759-1760-1761-1762-1763-1764-1765-1766-1767-1768-1769-1770-1771-1772-1773-1774-1775-1776-1777-1778-1779-1780-1781-1782-1783-1784-1785-1786-1787-1788-1789-1790-1791-1792-1793-1794-1795-1796-1797-1798-1799-1800-1801-1802-1803-1804-1805-1806-1807-1808-1809-1810-1811-1812-1813-1814-1815-1816-1817-1818-1819-1820-1821-1822-1823-1824-1825-1826-1827-1828-1829-1830-1831-1832-1833-1834-1835-1836-1837-1838-1839-1840-1841-1842-1843-1844-1845-1846-1847-1848-1849-1850-1851-1852-1853-1854-1855-1856-1857-1858-1859-1860-1861-1862-1863-1864-1865-1866-1867-1868-1869-1870-1871-1872-1873-1874-1875-1876-1877-1878-1879-1880-1881-1882-1883-1884-1885-1886-1887-1888-1889-1890-1891-1892-1893-1894-1895-1896-1897-1898-1899-1900-1901-1902-1903-1904-1905-1906-1907-1908-1909-1910-1911-1912-1913-1914-1915-1916-1917-1918-1919-1920-1921-1922-1923-1924-1925-1926-1927-1928-1929-1930-1931-1932-1933-1934-1935-1936-1937-1938-1939-1940-1941-1942-1943-1944-1945-1946-1947-1948-1949-1950-1951-1952-1953-1954-1955-1956-1957-1958-1959-1960-1961-1962-1963-1964-1965-1966-1967-1968-1969-1970-1971-1972-1973-1974-1975-1976-1977-1978-1979-1980-1981-1982-1983-1984-1985-1986-1987-1988-1989-1990-1991-1992-1993-1994-1995-1996-1997-1998-1999-2000-2001-2002-2003-2004-2005-2006-2007-2008-2009-2010-2011-2012-2013-2014-2015-2016-2017-2018-2019-2020-2021-2022-2023-2024-2025-2026-2027-2028-2029-2030-2031-2032-2033-2034-2035-2036-2037-2038-2039-2040-2041-2042-2043-2044-2045-2046-2047-2048-2049-2050-2051-2052-2053-2054-2055-2056-2057-2058-2059-2060-2061-2062-2063-2064-2065-2066-2067-2068-2069-2070-2071-2072-2073-2074-2075-2076-2077-2078-2079-2080-2081-2082-2083-2084-2085-2086-2087-2088-2089-2090-2091-2092-2093-2094-2095-2096-2097-2098-2099-2100-2101-2102-2103-2104-2105-2106-2107-2108-2109-2110-2111-2112-2113-2114-2115-2116-2117-2118-2119-2120-2121-2122-2123-2124-2125-2126-2127-2128-2129-2130-2131-2132-2133-2134-2135-2136-2137-2138-2139-2140-2141-2142-2143-2144-2145-2146-2147-2148-2149-2150-2151-2152-2153-2154-2155-2156-2157-2158-2159-2160-2161-2162-2163-2164-2165-2166-2167-2168-2169-2170-2171-2172-2173-2174-2175

CÙNG LÀ QUAN NIỆM VÊ NGHỆ THUẬT

(Độc thơ trả lời cho bạn về quan niệm nghệ thuật)

Anh Mông-Sinh.

Một buổi trưa hè, 12 giờ, tôi ở ngoài đồng và các cây lúa trầu và, chầu tay của bà lão, mình nghĩ một đêm về đời. Một người, những đôi mắt, chưa kịp rửa rây, tôi với vị chày xuống nhà, thấy các trên bếp đã có một nồi cơm. Tôi đi, ở phía bên trái, nhìn xuống, đem mâm cơm dọn ra, với một đĩa dưa muối, chắt bát (tôi và hai đứa con tôi) nằm lại ăn. Ôi! Bà lão nó ngồi làm sao! Nó ngon đến nỗi chúng tôi ăn hết cả nồi cơm. Tôi nghĩ về phần ăn và vị tôi, vì vị tôi đi một chiếc chày về. Bà lão nó (tôi, nó không, nó đòi ăn, vì nó không ăn cho nó ngon ngon. Tôi ăn hết cả nồi cơm, nó ăn, nhưng nó cũng có khác; vì nó còn đói... Ôi! Thưa anh, đừng trước cái cảnh thắm thiết của đời như thế, nhiều phen tôi đã nghĩ rằng ông chày kia, cho khay khay nồi lòng, nhưng anh cho nó, thì đã cũng phải động tâm, nên không thể người được cái cảnh này, anh tìm một cái, khiến tôi đem mắt nhìn thấy con, mà tuôn rơi nước mắt!

Giữa lúc tôi đang sụt sùi, than oán này, thì tôi tiếp được phong thư của anh, do người quen đưa lại, mừng rỡ vô cùng, mừng đến nỗi tôi quên cả những sự đau đớn, như si trọng sai một tôi tôi thấy đã đời, sắc sảo hơn ra và mặt hẳn hoàn. Tôi không mừng sao được, anh! Kể tôi khi ta cùng học với nhau một lớp một trường, cho đến khi cùng nhau chia tay rẽ bước, đến nay phỏng tính có 2, 3 năm rồi; 8, 9 năm rồi, ai đi đang này, vì bạn trên con đường, anh học, đi không gặp nhau lại không theo từ thăm nhau; say bóng nhiều tiếp được thư của anh, thì cái mừng ấy, không nói ra đây, chắc anh cũng rõ. Mừng quá... cảm xúc tôi lại đi lại lại, tôi xem, tôi ngắm, tôi chắt chiu, tôi xem, vì tôi tự xem xong thì mắt tôi rơi; giây phút thành linh tôi phát sinh ra một mối tưởng tượng rằng trong bức thư anh sẽ làm cho tôi hết đau khổ hay anh sẽ tìm đến giúp cho tôi một cái gì vị kiếm tiền, ở nơi phần học đó hay anh đã vai sống. Vì mối tưởng tượng ấy, tôi bị vọng và mạnh dần đến bờ vực ra xem. Độc đi đọc lại mấy lần, tôi

chỉ thấy anh hỏi ý kiến tôi về trào lưu văn nghệ hiện thời, mà tuyệt nhiên không đề cập đến cái nghệ thuật của tôi trên kia! Tôi thất vọng!

Anh nói: « hiện giờ trên văn học giới nước ta, chia hẳn ra làm 2 phái: một phái họ chủ trương lấy nghệ thuật làm cứu cánh cho nghệ thuật, văn chương của họ vượt hẳn ra ngoài giới cấp, tức là đứng ra ngoài vòng thực tế, là họ nhân sinh mà đi vào cái cảnh mây mù khói ngai. Nhà văn sĩ nghệ thuật vị nghệ thuật họ lấy văn chương mà phụng sự cho cái tâm hồn lãng mạn; họ ca hát những cái êm đềm, du dương, lộng lẫy của các đẹp huyền bí; họ mô tả những cảnh sắc thiên nhiên bay bổng tạo, đầy nhũ những cái giọng mơ màng rạo rọi để làm khuấy khuấy những nỗi đau thương của người ở trong cõi đời giới bụi.

Một phái lại chủ trương khác thế, họ lấy văn chương mà phụng sự cho giai cấp bình dân, văn chương của họ lấy nhân sinh làm chủ đích; họ chăm miên tả những cảnh khổ đau của loài người, cái vẻch những cái xấu xa, bực bội những nỗi bất bình, cho đây bởi bức màn giá dối; họ lấy văn chương làm lợi khí để nâng cao cái tinh thần tranh đấu của dân quần chúng mà đưa bình dân đi tìm hạnh phúc nơi cõi đời thực tế...
Biết trả lời làm sao anh! Tôi chỉ đang ngắm nghĩ suy xét về câu hỏi của anh, thì đến con tôi (học giặc vàng không to, cái khóa của nó lần này cũng không ngoài sự đời ăn... vì nó còn đói.

Anh Mông-Sinh, tôi còn muốn trả lời anh nhiều nữa, nhưng đến đây thì anh nói có một trên mưa to, cái mái nhà lộng kinh của tôi bị nước dột khắp nơi, làm cho tôi không thể ngồi yên, nên phải xin ngừng bút. Xem lại cũng tạm gọi đây đủ theo ý kiến quê vãn của tôi, nên bỏ vào phong bì dán lại gửi cho anh. Anh thử xem.
Chúc anh chí vạn an.
Nam-Huân
(Quảng-ngãi ngày 11-7-36)

TRƯỞNG-TÂN

Chàng bà Trưng-thị-Tuyết, ngày làng Xuân Ấp, huyện Vĩnh Lộc, Thanh Hóa

Có thể được là đơn của bà Trưng-thị-Tuyết, nhưng đơn đó mà không có lý do vì sao đơn... Bà nói: «chuyện đời là đời lý với 5 lần mà 5 lần thì tuyệt vọng của đời là bộ Tư-Pháp ngày 25-11-36. Vợ tôi hỏi cho bà về và mong anh nhà pháp-lập thân con.

Người dân làng Tả Phan, Quảng Bình

Được bài thơ về «Độc thơ trả lời cho bạn về quan niệm nghệ thuật»... việc gì cũng là việc của 2, 3 người cùng ký chuyện mới được.

O. H. v. D. huyện Tuyên Hóa, Quảng Bình

Được bài thơ về «Độc thơ trả lời cho bạn về quan niệm nghệ thuật»... việc gì cũng là việc của 2, 3 người cùng ký chuyện mới được.

O. Song phong, Hương Thủy, Thừa Thiên

Được bài thơ về «Độc thơ trả lời cho bạn về quan niệm nghệ thuật»... việc gì cũng là việc của 2, 3 người cùng ký chuyện mới được.

O. Thập-phẩm

Được bài «Độc thơ trả lời cho bạn về quan niệm nghệ thuật»... việc gì cũng là việc của 2, 3 người cùng ký chuyện mới được.

Việc Thê-gioi

Mưu đồ hiểm của người Nhật đối với Trung-hoa

Câu chuyện của Trung-hoa về người Nhật, những tin tức người Nhật bị giết ở tiếp này; mà chính phủ của các nhà quốc gia Trung-hoa cũng là thế độ cường quốc. Người Nhật người nào sống và trong năm trước đây người nào bị giết ở ra là thêm những sự kiện mới.

Theo tin Hoàng cung gần đây một tin tức Nhật cũng đã bắt đầu là Nhật ở miền Đông Bắc đã bắt đầu lập những sự kiện:

- 1) Tuyên truyền tin tức qua loa.
- 2) Tuyên hành việc ám sát các đại diện.
- 3) Đối phó những đại diện của các nước.
- 4) Âm mưu sát nhân dân Nhật và Trung-hoa.

Đông-Bình, 25-11. - Theo tin «Democh» của báo Nhật đăng từ văn phòng họp hôm nay trước mặt Nhật hoàng, chúng tôi biết rõ hơn về những tin tức này. Việc bắt đầu của việc ám sát các đại diện Nhật ở Trung-hoa, và việc bắt đầu của việc ám sát các đại diện Trung-hoa ở Nhật.

Hiệp định Nhật-Ý

Đông-Bình, 26-11. - Báo «Giorno» của tin rằng Hiệp định giữa Nhật và Ý về việc bắt đầu của việc ám sát các đại diện Nhật ở Trung-hoa, và việc bắt đầu của việc ám sát các đại diện Trung-hoa ở Nhật.

MÀN-CHÂU

Một việc lớn thời giữa Nhật-Nga

Đông-Bình, 26-11. - Các «Pogranichnaya» về phía Bắc và trên địa phận Mãn Châu, có xảy ra cuộc xung đột giữa hai quân đội Nhật và Nga ở những 40 người mỗi bên.

PHÁP

Luật tuồng 18 40 giờ

Paris, 26-11. - Theo «Le Figaro» lao động tuyên bố rằng thì hành luật tuồng là 40 giờ mà không được sự đồng ý của thợ.

Mắt con

Tôi tên là Trần-Mưu, làng Thuận-Minh, tỉnh Thuận-Phước, huyện Bình-Khê, tỉnh Bình-Dương, (par poste Pháp-Phong) có tên con tên Trần-Vân-Lý, tên tục là Trần-Đi, 15 tuổi, người gầy gầy, mặt trắng, nước da trắng, mắt mũi mí, học tại trường Pháp-Phong, huyện Bình-Khê.

Ngày tháng ba ta năm nay (1936) đương học, tự nhiên tôi đi đâu không biết. Tôi ra công tìm kiếm để không thấy, tôi của con ruột tôi rất lấy làm thương xót.

Ngày tháng ba ta năm nay (1936) đương học, tự nhiên tôi đi đâu không biết. Tôi ra công tìm kiếm để không thấy, tôi của con ruột tôi rất lấy làm thương xót.

TRẦN-MƯU

Lương mỗi tháng 120\$ còn phân nản thì hàng dân nghèo mới sao?

Tại hội đồng quốc hội ở Nam Kỳ vừa rồi, quan thống đốc Pages đã khởi đánh thuế lợi tức để giảm bớt thuế cho dân nghèo, bị nhiều ông hội đồng phản đối, nhà nước lại đánh thuế vào tiền lương (impôt sur salaires) như 60 những người bị bóc lột thuế đó có lời than phẫn. Báo Impartial số 5882 ngày 18-11-36 vừa rồi, có đăng báo thư của một vị giáo học gửi cho quan Thống đốc, phản đối mạnh mẽ, ông kể lý do là rõ ràng, xin lược dịch đại ý để độc giả xem.

Ông nói ông là người làm việc nhà nước ông rất kính trọng mệnh lệnh của nhà nước. Ông thường quá hương xử số và ông đã cha mẹ ông.

Học ở trường nhà nước Đông Dương rồi ông qua thầy học đầu tư tài rồi đến cách trị khoa cử nhân, ông lấy vợ một cô giáo mà ông chỉ muốn cô làm người coi trẻ, ông rất yêu lẽ giáo của ông bà xưa, nên ông không cho con gái ông học nhiều, vì học đến được cái bằng (Diplome) thì sự quên là giáo ông bà mà hư hỏng mất đi.

Bỏ làm giáo học (professeur) ông được lương mỗi tháng 120\$ ông đã bị bớt 10%, tiền thuế nhà ở mỗi tháng 20\$, người ở mỗi tháng mất 8\$. Mỗi ngày tất cả gia đình phải mất 2\$ chợ. Lại lúc ở tây ông đi quen ăn thì bỏ, vì thời bỏ bỏ hơn thì học; con ông ông muốn cho nập mạnh nên cho nó tập thể theo phải có đồ bỏ lại, vì thế nên mỗi tuần cả gia đình ông phải ăn be-fo-ck ba lần, trừ bữa cơm nhỏ phải uống sữa theo theo lời chỉ bảo của một vị doctor, học ông ở tây.

Tính tất cả phí tổn hết 33\$, lại còn tiền đưa nước mỗi tháng 4\$ và áo quần giày mũ lạy và tiền giặt mỗi tháng mất 8\$, thế là người 100\$. Lại còn tiền sửa cái xe máy mỗi tháng mất 2\$, ngoài ra còn tiền thuốc men mỗi tháng mất 7\$, 8\$, là không tính tiền coi cinema hát thuốc, uống rượu, vì ông không thích. Để quen theo khí ở tây, không thể không xem báo để coi tin tức thế giới, ông lại phải mất mỗi tháng 1\$50 tiền mua báo nữa.

Ông phân nản chính phủ đánh thuế vào lương thì một năm ông phải mất 12\$, ông đã hà tiện hà tiện như thế mà lại phải chịu thuế nặng hơn một người ta đi, người ta đi tiền không có tiền lương song có lúa, nhà nước đánh thuế kỹ để giảm bớt thuế thân cho dân nghèo.

Ông vẫn biết dân chúng mấy năm nay cũng khổ, nhưng chưa khổ bằng mấy người dân nghèo họ bằng kia ra làm việc cho nhà nước (?) vì lúa năm nay đã có giá được 2300 một tạ, gạo 0350 một tạ, gạo 040 một tạ trên chỉ có 0340 một tạ; 5350 thuế thân họ sẽ được giảm, năm trước phải trả 16 tạ lúa, năm nay chỉ 7 tạ là đủ, nếu giá lúa còn lên nữa thì chưa biết chừng 5 tạ cũng nên. Chính phủ làm như thế thì lợi cho dân nghèo, nhưng mà họ làm công ở thành thị phải chịu thuế bại vì số tiền lương chỉ có 60, 80 k mà thuế lại thêm 7, 8.

Ông phân đối môn thuế, cái đó không ai dám nói, và có vị lượng người Pháp thì lương ông 11 thuế, duy một đầu mà dân nghèo không ngờ đến, là tình cảnh gia đình ông với số lương 120\$, sung sướng như vậy mà ông cho là khổ hơn hơn là đi, thì phần này khổ biết mấy, vì phần đóng góp của ông ở trong kho nhà nước, tháng nào cũng tháng này có số xu nào kia mà!

Lương một tháng 120\$ mà ông giáo học này còn phân nản, thì tình cảnh của người dân Trung-Kỳ nổi khổ tương không cần phải nói.
H. T. thuật

400 thợ nhà máy chiếu Nam định xin tăng lương

Trưa hôm 25 Novembre, 400 thợ làm ở nhà máy chiếu Nam định (Bắc Kỳ) đứng ra yêu cầu chủ tăng lương. Có hai người bị bắt, nên cả bọn đình công.

Sáng hôm sau, số thợ thêm người làm, vì số trên kia có 100 người đem luôn đi nghề về. Một số được 100 người.

Lính mặt tham và cảnh sát liền đến giữ trật tự.

ỦY-BAN THANH-TRA ĐÀ LỚT, SAIGON

Sớm mai 21 Novembre, Ủy ban thanh tra thuộc địa gồm có M. M. Dimipault, Devoution, Bergues, đi do chiếc tàu «President Doumer» đến Saigon.

Tại bến Saigon có cuộc đón rước long trọng.

QUYỀN THƯ BA

Các khách mời

Trong nhà đường Hen-de, tức là nhà mà An-be một-xếp hẹn gặp lại bà trước Mông-thê-tôn khi đi lịch ở Bô-mô, người ta dọn dẹp trang sức để tiếp khách.

Nhà ở ở bên góc một cái sân rộng và đối diện với tòa nhà của vợ chồng bà trước Mông-thê-tôn, có hai cửa sổ ở phía đại lộ, hai cửa sổ ở phía đại lộ ở phía sân, và hai cửa sổ ở phía vườn.

Xem nhà của An-be đó thì biết bà bà trước là một người rất khôn khéo, không muốn xa con, nhưng cũng biết một cậu thanh niên tuổi bằng tuổi trẻ cần có tự do hoàn toàn.

Đứng nơi cửa sổ phía đại lộ, An-be có thể ngó ra ngoài; ngó ra ngoài là một sự cần cho thiếu niên. Một cái thấy ngoài đường có cái gì đáng nói thì thêm, thì chẳng có thể đó thì cũng con gần bên nhà người già cũng mà đi ra.

Cái ông con này tưởng như đã bỏ đi thì làm nhà, duy những bụi bụi, nhưng vì cái ở khóa và cây thành cái mới con một cách rất kỳ mà có thể đoán là người ta nghĩ vào ra cũng kỳ một cách bí mật.

Cái ông con kỳ thông với một

BÁ = TƯỞC MÔNG = THỂ = TÔN

(LE GOMTE DE MONTE-CRISTO)
PHÁP - QUỐC LỊCH SỬ TIỂU - THUYẾT
Tác - giả : Alexandre Dumas Số 118 Dịch - giả : Nam-Gon

hành lang rộng và vắng vẻ. Hành lang này lại thông với phòng ăn của An-be về phía bên, với phòng khách của chàng về phía tả.

Trên lầu có ba phòng, một phòng khách, một phòng ngủ và một phòng làm việc.

Tầng lầu trên cùng chôn cất những đồ chơi của An-be: nào còi sấm, nào đàn quyền, vì An-be có lối thích âm nhạc; nào các bức họa, nào các khí cụ trong nghề học, vì hết thích âm nhạc, An-be lại thích học, nào những đồ tập vở... cũng những đồ sành, bàn ghế kiểu xưa; và trên trần, trên vách, chỗ này treo cái dao tay, chỗ kia treo lưới gươm, chỗ họ treo búa...

Không cần nói ai cũng biết An-be thích phòng kỳ hơn hết.

Nhưng hôm tiếp khách, chàng chỉ chú trọng một chiếc cái phòng khách ở tầng dưới hết.

Trên cái bàn đặt giữa phòng có đủ các thứ xi-ga có danh tiếng: thuốc vàng Bê-lê-baz, thuốc đen Xi-nay, thuốc Ma-ni-lâng v... sắp trong những cái hộp bằng sành rất

quai; chung quanh, trong những hộp bằng gỗ thơm, lại có những thứ thuốc diêm: nào Ha van, nào Ma-ni, nào Buy-rôt... lại trong một cái tủ nhỏ toang, có đủ các thứ ống điếu...

Khi 10 giờ kém 15 phút, một người bồi phòng vào đặt trên bàn một bộ báo và một tập thơ.

An-be nhìn qua rồi chọn bài cái bí thư mà chữ để ngoài bị rất nhỏ, mở ra đọc một cách rất chăm chỉ.

Chàng hỏi:

- Thơ này để lấy ở nhà bưu điện về phải không?
- Thưa một phong lấy ở nhà bưu điện, còn một phong do người bồi phòng mà Đổng-lát đưa đến.
- Hay báo nói lại với bà Đổng-lát rằng ta vui lòng nhận chỗ ngồi bà nhưng cho trong phòng riêng của bà ở trường hát... A, khoan... và nói trong ngày nay mấy sang nhà Rô-da nói rằng khi ở trường hát ra ta sẽ cùng ăn với bà như bà để mời ta, và mấy sẽ đem sang cho bà sáu chai rượu Xip-bô-rô, Xê-rét, Ma-la-ga và một thùng bia Ô-tâng...

- Băm mấy giờ từ trước ăn trưa?
- Hiện là mấy giờ?
- Mười giờ kém mười lăm phút.
- Vậy thì mười giờ rưỡi. Đờ-bô-ray có lẽ đi đến bây rồi... A (An-be nhìn vào số tay của chàng) đây là giờ ta hẹn với bà trước, phải lo cho đúng đây. Không biết bây giờ bà bà trước đi đâu chưa?
- Nếu từ trước muốn biết, tôi xin đến dò xem thử.
- ... Mấy hãy mượn luôn một cái bình đựng rượu, vì bình của ta không được hoàn toàn, và bằm với bà-rông vào khoảng ba giờ ta sẽ mang hầu bà và giới thiệu với bà một người lạ.
- Người bồi phòng bước ra, An-be nằm vào ghế dài, để vài ba tờ báo ra xem; xem đầu được một hồi, thì ngáp một cái thật dài và nói: - Báo chỉ mà buồn chết vậy.
- Ngay khi ấy một chiếc xe hơi chạy đến đầu trước cửa, người bồi phòng chạy vào báo tin Đờ-bô-ray đến.
- Đờ-bô-ray bước vào phòng khách

của An-be, nói một nghiêm nghị, không cười không nói.

An-be lên tiếng trước:

- Chào bạn Đờ-bô-ray! Bạn đứng đằng quá. A mà tôi nói gì? đứng đằng! Tôi tưởng bạn đến sau hết, chứ có ngờ rằng bạn đến sớm đến những tiền nửa giờ đồng hồ đâu! 1 giờ quá! hay là nội các bị đỡ rồi.
- Đờ-bô-ray vừa ngồi xuống ghế vừa trả lời: - Đờ-bô-ray nói được. Bạn cứ yên tâm, chúng tôi bị xăng xăng luôn, nhưng không bao giờ chúng tôi bị ngã dấm mà lo. Thì việc Bini-suy nói rồi lại làm cho địa vị chúng tôi càng thêm vững bền hơn nữa.
- A, người ta đuổi Đổng-Caj-lê ra ngoài Éch-ba-nô sao?
- Không, chứ có làm lộn như thế; chúng tôi chỉ đưa người qua bên kia biên giới nước pháp, chúng tôi đi người như một vị vua ở Bô-rô.
- Ở Bô-rô?

- Phải, người không có gì phân nản được hết. Bui-rô là kinh đô của vua Sét-lô VII. Sao? bạn không rõ điều kỳ sao? Cái thành Ba-ri, người ta đều biết từ hôm qua kia mà, hôm kia việc đã có ảnh hưởng đến thị trường, vì ông Đổng-lát (tôi không hiểu ông này có cách gì mà khi nào cũng biết tin một lần với chúng ta cả thấy), vì ông Đổng-lát trông đến một triệu.

- Còn bạn thì được một cái ruy băng mới thì phải.
- Phải.
- Một-xếp vừa cười vừa nói: - Bây giờ ngó đi ra giảng như ông Hoàng Gon.
- Vì thế cho nên tôi đến đây có hơi sớm một chút.
- Bạn muốn đem tin cho tôi biết?
- Không; vì tôi thức cả đêm để gọi thư đi, gọi một lần đến 25 cái thư về ngoài quốc. Trời đã sáng, tôi mới về tới nhà, tôi muốn ngủ một giấc, nhưng đầu đầu quá nghĩ không được, tôi cứ nghĩ đi dạo một giờ. Đạo đến Ba-lô-nô, thì vừa buồn lại vừa đói bụng; khi ấy tôi mới nhớ đến bữa tiệc tại nhà bạn đây sớm hôm nay, nên tôi đi đến. Tôi đói, bạn hãy cho tôi ăn đi; tôi buồn, bạn hãy làm cho tôi vui đi.

(Còn nữa)

Việc Thế-gioi

(Tiếp theo trang 2)
hình bị máy người tự mặt của nó...

TÂY BAN NHA

Madrid, 20-11. - Quốc chính phủ đánh thành Madrid ở Tây Ban Nha...

Hiệu trung lập ở HAI-KHUU

Barcelona, 20-11. - Các quan chức Barcelona không trả lời cho Anh về việc lập một...

NGA

An của máy người Đức
Động cơ của máy người Đức...

CON-CHIM
Xam kỳ báo ngày mai sẽ rõ

VIỆC TRONG NƯỚC

Nạn lao động

HUE. - Theo ông Nguyễn-văn Đing, 20 tuổi người làng Vạn Xuân...

Khi đi giờ chiều ngày thứ bảy 20-11 này, ông Đing và ông Đoàn...

Theo ông Đing thì ông Đoàn là người không biết chữ...

Tư lịch ở làng đóng đập để ruộng cho một làng

THANH HÓA. - Tại làng Mỹ-Đen, thuộc tỉnh Nghệ-An...

Vậy mà quan hải tư lịch của làng Đing hà đống...

Gột trộm lúa!
Đêm 11 tháng 9 tại sân Cự và sân...

làng 30 thôn, dân số và làm bãi đi thặng ruộng...

Chuyện bảo cử lý trưởng

HÀ-TĨNH. - Làng Hương Sơn (Cẩm Xuyên), nhân vật quan chức bảo cử lý trưởng...

Bạn đầu cơ sứt giá học một cách khinh bỉ

Mấy bữa nay ở một xã tỉnh và Kỳ An, đống học...

Trước kia nhà nước đã định giá một đống học...

Trộm nhiều quá!
QUANG-NAM. - Ở làng Lạc Đông, Lạc Tây, tỉnh Trung...

Tối mùng một tháng 9 (15-10-37), trộm Tắt ở ấp Tân...

Tối 15 tháng 9 (20-10-36) hương Liên mới mới...

Trong làng có nhiều bệ mà chưa bắt được...

Họnh-long-Thiên chánh quản làng Tân Phong...

Vụ kiện đã lâu mà chưa xử
BÌNH-ĐÌNH. - Đình làng Kiên Mỹ, tổng Phú Phong...

Chuyện bảo cử phó tổng
Phó tổng Phan Trích, tổng Trung Chánh...

Tin này có đích xác không?
Từ nhà nước đời huyện lý Quốc sơn và...

lên 4 năm và sau chuyện đời huyện lý 4...

Trường mở lớp thêm
QUANG-NGAI. - 1) Ngày nay, học sinh...

2) Lại trường làng Diên Phước, tổng Tân Hòa...

Lời than của dân buôn bán
Vi sinh ở khu vực bán, dân ở xóm 6...

8) Huyện-long-Thiên chánh quản làng Tân Phong...

Vụ kiện đã lâu mà chưa xử
BÌNH-ĐÌNH. - Đình làng Kiên Mỹ, tổng Phú Phong...

Chuyện bảo cử phó tổng
Phó tổng Phan Trích, tổng Trung Chánh...

Tin này có đích xác không?
Từ nhà nước đời huyện lý Quốc sơn và...

12 giờ, người ngoài trẻ 13 tr.
Theo đó thì ông đi được qua biển...

Cướp bị tóm!
BÌNH THUAN. - Đêm mùng 1 rạng 2...

2) Lại trường làng Diên Phước, tổng Tân Hòa...

Lời than của dân buôn bán
Vi sinh ở khu vực bán, dân ở xóm 6...

8) Huyện-long-Thiên chánh quản làng Tân Phong...

Vụ kiện đã lâu mà chưa xử
BÌNH-ĐÌNH. - Đình làng Kiên Mỹ, tổng Phú Phong...

Chuyện bảo cử phó tổng
Phó tổng Phan Trích, tổng Trung Chánh...

Tin này có đích xác không?
Từ nhà nước đời huyện lý Quốc sơn và...

Đĩa hát Phước-Cương mới

Máy hát ĐODOLIN có 12 đĩa hát...
Môđin 100. bán rổ hàng...
Môđin 700. hát 1 mặt rổ đĩa...

LE-VAN-TAI
Agent exclusif des Disques et Phonos
83, Rue Georges Guyonnet
SAIGON

Hội-Vạn-Quốc-Tiết-Kiệm
Hội tư-bản lập theo chỉ-định ngày 12 April 1916
Vốn của hội đã đóng tất cả là:
1.000.000 lượng bạc Thương-Hải và 8.000.000 quan tiền Pháp

Table with columns: Số phiếu, Người chủ phiếu, Số tiền, and other details for the bond subscription.

Additional news items and reports from various regions, including details about local events and administrative matters.

NHAN-TAO-HUYET CO-TINH BO-THAN
BỘ-HUYỆT-SẮT-TRÙNG
THẬN-HƯ - DI-TINH
CHUYÊN-TẠI ĐINH (tinh, mưng-tinh, hợp-tinh - khi cơ phát)...

HOANG-VAN-AP
Hàng hóa mĩ thuật LẠO, này TİM-LÀ, này LẬU ĐÀ NHẬP CỐT...

PHẢI LO ĐÈN TÍNH-MỆNH
Hạ thu giao tiết, chính là lúc người ta sinh bệnh sốt nóng cảm gió
THÔI NHIỆT TẬN ĐẠI - QUANG
ĐẠI = QUANG = DƯ'ỢC = PHÒNG
TỔNG-CUỘC: 27, Boulevard TÔNG-ĐỐC-PHƯƠNG, CHỢ-LỚN - PHÂN-CUỘC: 29 PHỐ HÀNG NGANG - HÀ NỘI